

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Un răspuns detractorilor lui Șaguna.

I.

Ca orice om mare, a avut și mitropolitul Șaguna un număr oarecare de antagoniști, cari îl pismuiau, până era în viață, și au cerat să-i ponegrească memoria, după moarte. Pe mulți ambițioși, cari aspirau și ei la un rol de conducere, îi va fi jignit autoritatea lui Șaguna necontestată de nimeni și superioritatea lui, recunoscută de toată lumea; iar altora — hămesii și invidioși — nu le va fi putut îndeplini Șaguna, oricât era de generos și darnic, toate poftetele și toate capriciile.

Aceste două soiuri de oameni au umplut apoi corespondențele lor private cu tot felul de insulte și calomnii la adresa lui Șaguna, l-au terfelit prin ziarele, de dincoace și dincolo de Carpați, iar după moartea lui, asumându-și — cum face de astădată „Unirea” — rolul măgarului din fabulă, care lovește cu copita în leul mort, nu s’au sfiit a lăsa posterității, în broșuri de cea mai detestabilă specie, o grăitoare dovadă despre micimea sufletului lor pestriț și despre ura înverșunată, care nu s’a putut stinge din câteva suflute meschine nici după ce mitropolitul Șaguna nu mai făcea umbră pă-mântului.

Toate eforturile acestea n’au fost însă și nu vor fi niciodată în stare să întunece numele lui Șaguna, căci rezultatele pozitive ale activității lui epocale, fiind de o trăinicie rară, vor apăra totdeauna, prin însăși ființa lor, faima cea bună și neperitoare a acestui nume și vor servi în același timp pentru toată lumea, care știe și judece și să înțeleagă, drept dovezi sigure și insutit mai hotărâtoare, decât niște *palavre triviale*, puse în circulație a-

nume cu tendința de a vătăma și falsifica adevărul istoric.

Nu știm, de care precepte ale moralei creștine va fi fost condusă foaia bisericească din Blaj „Unirea”, când cu un zel benedictin, dar cu o satisfacție prea puțin evanghelică, s’a apucat să reediteze toate aceste palavre deochiate, tocmai acum, în preajma serbărilor aniversare, pe cari din incidentul împlinirii unui secol dela nașterea lui Șaguna le așteaptă și trebuie să le aștepte cu deosebită evlavie *toți Românii de bine...*

II.

Chiar dela începutul anului curent s’a suflut un biet colaborator al „Unirii” și pornit într-o expediție de sporovăieli interminabile își dădea silința, să prezinte pe Șaguna, ca pe un om condus de un confesionalism intolerant și detestabil. Dovezile și le lua dintr-o singură epistolă a lui Șaguna către mitropolitul Nifon din Țara Românească (dto 23 Februarie 1856). Dar când condamni atitudinea cuiva, nu e suficientă o singură dovadă, împotriva căreia se pot invoca zeci și sute de cazuri, ca contradovezi. Și mai ales nu este ertat a pierde din vedere împrejurările, din cari a rezultat respectiva dovadă și cari sunt următoarele:

Intre anii 1850—6 Șaguna a avut foarte multe de suferit din partea Blăjenilor, cari pentru toate faptele lui, ori cât de folositoare erau, îl denunțau la guvern. L-a jignit adânc și cuvântarea episcopului Șuluțiu, prin care acesta chema românimea întreagă în staulul unirii cu Roma. Aron Florian scrie într-o epistolă (dto 31 Martie 1852) adresată lui Ioan Maiorescu, care era greco-catolic: „Pastorală lui Șuluțiu, despre care ți-am fost scris odată de mult, că profesa între altele și aceasta: că „*Românii trebuie să iubească mai mult pe cei de o cre-*

dință, decât pe cei de un sânge cu dânsii, a început a circula acum prin țară. Ce consecințe vor putea avea doctrinele, ce cuprinde acea pastorală, nu știu. Zic însă, că va ațâța și mai mult vrajba în popor... „Gimnaziul catolic din Sibiu este cu totul intolerant către Românii neuniți... Dupăcum se aude, au cam început și pe la Blaj a tracta pe neuniți tot cam așa. Ce înseamnă sila aceasta din partea Băului și a catolicilor?... Iar în 2 Maiu 1852 comunică aceluiasi, că Șuluțiu „a trimis circulare la protopopii săi, ca împărțind hundsufția lui de pastorală la protopopii neuniți să-i provoace, ca să treacă la unire”, și întreabă: „De ce unii alții din cei mai cu cap nu sfătuiesc pe Șuluțiu să fie mai moderat și mai prudent? Noi de Șaguna nu ne putem apropia. Pantazi e factotum”. In 2/12 Iunie același an scrie: „Toate ca toate, apoi păcatele Românilor aduseră în zilele trecute pe Șuluțiu aici și el striga în gura mare, că a venit să *părască pe Șaguna.* Acum Șaguna strigă și mai tare, că nu vrea *tovărășie cu uniții*... Iar cu o lună mai târziu (la 3 Iulie) scrie Florian: „*o epistolă enciclică ca cea tipărită și publicată de Șuluțiu și o mulțime de päre adresate tot în spiritul acesta către guvern și presidii au făcut pe Șaguna să fie ceea ce este. Hinc illae irae*”...

Să amintim una din aceste pări și nu tocmai pe cea mai gravă. La 1855 episcopul Șaguna fu acuzat din partea uniților la ministrul Leo Thun, pe motiv, că ar fi vătămat *privilegiul* tipografiei seminarului unit din Blaj, tipărit la Sibiu *cărți bisericești în limba română!* George Barițiu, însuși unit, notând în istoria sa acest fapt regretabil, nu și putu suprima următoarea observare: „Nici de ar fi durmit toți Blăjenii din acea epocă cinci ani, fără a ceti ceva, mai mare *săcdătură* nu ar fi putut face. Ca și cum ei

nu ar fi cetit *Buletinul Legilor* și nici vre-un ziar politic, ca să afle, ce se întâmplă în monarhia întreagă, ci încă tot își mai încheștau mâinile în monopolul tiparului, în privilegiile date la 2—3 tipografii, fără să considere, că orice monopol de tipografie fusese o adevărată crimă comisă din partea potestății publice asupra științei, a religiunii și a moralității”.

De altă parte „Gazeta” din Brașov, — pentru care stăruise Șaguna la 1850 pe lângă guvernul ardelean, ca să poată iarăși apărea — nu lipsia nici ea a îndrepta contra lui Șaguna atacuri, când fâțișe, când învăluite în sonore frase naționaliste.

Ținând deci seamă de toate aceste antecedențe nenorocite, e foarte explicabil tonul epistolei lui Șaguna dela începutul anului 1856. Susceptibilitatea lui confesională se poate deplin justifica prin cazurile citate mai sus, și prin alte asemenea lor, sau și mai drastice. Mai e de relevant un lucru: Șaguna în toată viața lui *nici odată n’a pășit agresiv* contra vre-unei confesiuni. Când a fost însă atacată confesiunea lui din ori care parte, n’a tăcut, ci a știut s’o apere cu demnitate și cu efect. Și de oarece frații din Blaj nu-l slăbiau cu atacurile directe sau piezișe, în sufletul lui s’a străcurat multă amărăciune din această cauză și multă neîncredere față cu naționalismul sforăitor și nesincer al unora dintr’ânșii.

Iată deci motivele, din cari purcede pretinsul păcat de intoleranță confesională a lui Șaguna. După mărturisirile lui Aron Florian, Blăjenii l-au silit pe Șaguna să fie așa! Ioan Maiorescu e de aceeași părere. Într-o epistolă din 1850 scria lui Șaguna: „*Toți Românii cei buni, uniți și neuniți recunosc, că peatra scandelei vine dela Blaj și nu dela Sibiu*”.

Și dl N. Iorga avea dreptate să respingă învinuirile mititelulu

FOIȘOARĂ.

Activitatea literară a Metropolitului Andreiu b. de Șaguna.

(Urmare.)

de Gh. Tulbure.

Pentru a păstra o oarecare ordine sistematică în cercetările noastre vom țineă samă deci de clasificarea *aceasta generală*.

Deoarece însă propria activitate a lui Șaguna îmbrățișează aproape toate domeniile științelor teologice, iar scrierile sale de cuprins bisericesc se urcă la un număr considerabil, va fi neapărat de lipsă ca și pe acestea să le orânduim după un anumit criteriu. Astfel de clasificări *speciale* se pot face din feliurite puncte de vedere, după cum pretinde scopul urmărit de cercetător sau însăși natura obiectului său.

Pentru studiul nostru, care tinde să dea numai o i-coană fidelă asupra cuprinsului și valorii operelor lui Șaguna, socotim că la clasificarea specială a acestor opere va fi de ajuns să avem în vedere ramul special științific, căruia aparțin.

Pe temeiul acesta în activitatea literară a lui Șaguna distingem:

I. *Scrieri politice — bisericești.*

II. *Scrieri didactice — bisericești.*

III. *Instrucțiuni de școală.*

IV. *Scrieri ocazionale.*

PARTEA I.

Scrierile metropolitului Șaguna.

I. Scrieri politice-bisericești.

Activitatea literară a metropolitului Șaguna pe terenul politicii bisericești e strâns legată de străduințele sale pentru recăstigare a libertății și a autonomiei, ce i se cuvenia bisericii noastre ortodoxe, pe temeiul drepturilor sale istorice și canonice. Credincios confesiunii sale, rostite cu prilejul chirotonirii de arhiereu, în Catedrala din Carloviț, la 12 Aprilie 1848, îndată după întronarea sa în scaunul episcopesc al eparhiei ortodoxe din Ardeal, îl vedem pe Șaguna pășind hotărât și energic pe arena vieții politice și cerând pe sama bisericii și a credincioșilor săi, drepturile și favorurile reclamate de trecutul lor, de poziția și numărul lor în stat și de duhul schimbat al vremurilor.

Eră firesc, ca mișcările generale politice din monarhia austro-ungară, inaugurate cu furtuna anului 1848, să nu-l lase pe episcopul Șaguna nepăsător și rece, câtă vreme ele atingeau în mod simțitor viața politică a poporului său. Tînărul episcop, care-și formulase un atât de înalt program de viață, eră gata să sară în focul luptei, atunci când i-o cereau aceasta interesele superioare ale credincioșilor săi. Iar atmosfera de libertate, egalitate și frățietate, care se crease pe urma revoluției din anul 1848, era tocmai prielnică și binevenită înaltelor scopuri, cari le urmăria Șaguna pe terenul politic: *Slăbirea bisericii române ortodoxe de supt ierarhia sârbească și înzestrarea ei cu drepturile și libertățile, cari îi compet, alături de celelalte confesiuni din țară.*

Din motivul acesta și având pururea în vedere scopurile sale bisericești, îndată la începutul păstoririi sale, îl vedem pe Șaguna luând parte activă la toate manifestările și actele politice ale națiunii sale, începând cu memorabila adunare a Românilor de pe „câmpul libertății” dela Blaj, în 3/15 Maiu 1848, și sfârșind cu actul uniunii dualiste din 1867. Nu zace însă în cadrele preocupării noastre a trata cu deamăruntul activitatea politică a lui Șaguna. Ne vom mărgini a constata numai, că Șaguna a jucat un rol însemnat atât în viața politică a poporului său, cât și în cea a monarhiei întregi. De faptele și principiile luptei sale politice ne vom ocupa numai, întrucât dintr’ânsele au izvorât și oarecare scrieri literare.

Toate actele și luptele lui Șaguna pe arena politică urmăreau realizarea unui întreit scop bisericesc, și anume:

a) A emancipa biserica Românilor ortodoxi din starea umilitoare, în care zăcea, și a-i câștiga egală îndreptățire față de celelalte biserici din monarhie;

b) A-o despărți de biserica sârbească, care o subjugase și a-i reînființa vechea ei mitropolie autonomă; și

c) A-i da o organizație internă, pe baze constituționale, în conglăsuire ca dispozițiunile canonice și cu vechile sale instituțiuni genuine.

Țanta aceasta, după care de veacuri ofta neamul românesc de legea răsăriteană, l-a trimis pe Șaguna în toiul luptelor politice. Și însușii de dreptatea și sfințenia cauzei ce o reprezentă, ori de câte ori se găsea în dieta transilvană din Cluj, în cea din Pesta sau în senatul imperial

doctor al teologiei din Viena, prin observarea, că e foarte firesc, ca un arhieru să-și apere confesiunea sa, dar nu e tot așa de firesc, ca Șaguna să fi fost totodată și un mare binefacător al națiunii sale, ceea ce însemnează în cuvinte mai simple, că el a fost un bărbat providențial pentru neamul românesc și dacă confesionalistul Șaguna e o apariție obicinuită, Șaguna ca român și ca naționalist era mult superior, era un exemplar, căruia anevoci se găsește păreche. De aceeași convingere e și Dr. N. Dobrescu, profesor universitar în București, care scrie: „Dinastul fervent și ortodoxul zelos erau covârșiți în personalitatea lui Șaguna de *Român*. Într-unul din cele mai solemne momente din viața lui, și anume cu ocaziunea sfințirii sale de arhieru, în fața altarului, la care i se dăduse consacrarea și înaintea lui Dumnezeu, care își revărsase asupra-i darul său sfânt, luând pe Dumnezeu martor, că cuvintele mari și grele, ce spune, erau bucate rupte din sufletul lui, zise: „Înaintea ta Doamne cad și zic: „Tu, Doamne, știi că cătră scopul meu doresc să alerg: pe Românii ardeleni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voce cătră tot ce e adevărat, plăcut și bun să-i duc“. *Ridicarea poporului român deci a fost gândul, ideea conducătoare și călăuzitoare din tot timpul păstoriei sale*. N'a lăsat nefolosită, pentru realizarea acestui ideal, nici cea mai mică ocaziune favorabilă, ce s'a ivit. Causa românească din Ardeal n'a găsit în acea vreme un susținător mai infocat și mai statornic ca Șaguna, care timp de 25 de ani a fost cel mai devotat apostol al ei. Nimic nu l-a înfricoșat, nici faptul, că la 1848 a fost proscris de Unguri, nici că mai târziu s'a cerut tot din partea Ungurilor să se deschidă acțiune publică în contra lui, să-l declare „trădător de patrie“ cum se zice și se practică așa de mult azi peste munți. Nimic nu l-a abătut din calea sa“...

Organizarea bisericilor în Ungaria.

— Scrisori către un coleg. —

III

Frste! De astădată îți scriu despre biserica reformată, sau mai bine zis despre bisericile reformate. În Ungaria sunt trei feluri de biserici reformate: biserica evanghelică reformată, biserica evanghelică lutherană și biserica unitară. Fiecare își are trecutul său și fiecare își are constituția sa separată, ba în sinul unei bise-

rici aflăm chiar două constituții. Înainte de a intra în tractarea acestor constituții nu află de prisos a-ți descrie pe scurt starea de drept din trecut a acestor biserici.

Religiunea lui Calvin și a lui Luther în curând după ivirea lor (sec. XVI) își află numărul aderenților în Ungaria. Articoll de lege I din 1606 și V din 1647, cari inarticlează pacea încheiată în Viena și în Linz, le recunoște de religii recepte, cu puține restricțiuni. Articollul de lege XXVI din 1791 din nou întărește dispozițiunile legilor mai sus amintite și estinde toate drepturile politice și civile asupra credincioșilor bisericii reformate. Tot odată enunță, că canoanele aduse în prezența trimisului regal în sinoadele lor și aprobate odată de rege, nu se pot nimici, nici prin ordinațiune ministerială, nici prin ordinațiuni regale. Trecerile dela religiuena rom. cath. la cea reformată sunt împedecate, respective îngreunate cu anumite formalități grele, descrise în acest art. de lege. Acestea dispoziții însă au fost scoase din vigoare prin art. de lege III din 1844 și mai ales prin art. de lege LIII din 1868.

Biserica, respective religiuena unitară în Ardeal e receptă din 1575. În Ungaria propria zisă însă numai la 1848 în art. de lege XX se declară de receptă. Alte dispozițiuni în legile țării referitoare la religiuena unitară nu aflăm, dar în general după obiceiul e cuprinsă în legile, cari se refer la biserica reformată.

În cele următoare voi tracta despre constituția

1. Bisericii evanghelice reformate,
2. Bisericii evanghelice lutherane,
3. Bisericii unitare.

Biserica ev. reformată are o constituție, care se refer la întreaga biserică din patrie. Baza și în această biserică e sinodalitatea, care însă în special în regiunile mai înalte se deosebește mult de sinodalitatea bisericii noastre. Membrii ai sinodului parohial sunt toți credincioșii majoreni de religiuena ref. locuitori în acea comună, dacă plătesc regulat darea de cult și au o viață morală. Sinodul parohial alege pe preotul, sau preoții biserice, membrii presbiterului (comitet) și a episcopiei, și decide asupra hotărârilor presbiterului referitoare la o nouă dare de cult, la ridicarea sau acordarea unui împrumut, etc.

Membrii presbiterului sunt parte naturală, aleasă din oficiu, parte aleși. Naturali sunt: preotul sau preoții, cel mai bătrân e președinte, învățătorul, sau dacă sunt mai mulți, atâta câți preoți sunt în comună. Membrii aleși sunt în număr dela 4—24, așa după cum și parohia are dela 50—3000 suflete. Poate fi ales ori care membru cu vot din sinodul parohial. Alegerea se face pe 12 ani așa că tot la 3 ani 1/4 parte cade sub nouă alegere. Membrii presbiterului când intră în oficiu, depun jurământul presoris. Presbiterul duce în împlinire ordinea forului superior, alege pe învățători, cantori și alți slujbași ai bisericii. Totodată alege și membrii sinodului tractual. Sfera de activitate a protopresbiterului e mai largă ca a comitetului nostru parohial, dat fiind că afară de vre-o câteva chestii de tot însemnate, conclusele lui nu se aduc înaintea sinodului.

Mai multe comune bisericesti formează protopresbiteratul, în fruntea căruia stă protopresbiterul și curatorul protopresbiteral. Ambii sunt președinți ai sinodului protopresbiteral. Membrii ai acestui sinod sunt: trimișii judecătorei tractuale, în număr egal, preoți și mireni, toți preoții tractului și din fiecare parohie atâta mireni, câți preoți are, apoi reprezentanții corpului didactic din tract. Datorită sinodului sunt: de a întări alegerile de preot și învățător, a decide asupra raportului referitor la vizitațiunile canonice a președinților, a alege din să năl sau membri pentru sinodul diecesan, a disolva unde e de lipsă presbiteriul comune bisericesti și a efectui altă alegere.

Agendele diecezei se țin parte de sinodul, parte de judecătoria diecesană. În fruntea diecezei stau ca președinți ai sinodului și ai judecătorei episcopul și curatorul diecesan. Afară de acestea mai sunt membri ai sinodului diecesan: protopresbiterii și curatorii tractuali, deputații aleși de sinodul tractual în număr stabilit de sinodul diecesan, membri stabiliți asemenea de sinodul diecesan aleși de judecătoria tractuală, preoți și mireni, în număr egal și un trimis din fiecare școală superioară din dieceză. Sinodul diecesan ține în fiecare an câte o ședință. Pe lângă afacerile generale referitoare la credință și morală, precum și la școalele și starea materială a diecezei, sinodul diecesan alege din sinul său deputații pentru convent, și ia dispoziții pentru alegerea episcopului și a curatorului diecesan.

Corporațiunea, care se ocupă cu chestiile referitoare la întreaga biserică evanghelică în Ungaria, e conventul. Are în total 38 membri și anume din cele 5 diecese episcopii și curatorii diecesani, iar restul în proporție numerică se alege pe 3 ani de sinoadele diecesane, jumătate din cler, jumătate din mireni. Președinte al conventului e episcopul și curatorul cel mai bătrân din oficiu. De regulă odată pe an se țin conventul în capitala țării, în Budapesta. Conventul e așa zicând comitetul congresului, sau al sinodului general bisericesc. El e chemat a executa conclusele acestuia, el trebuie să apere biserica de atacurile externe, pregătește materialul de dezbătut la congres, și alege membrii din judecătoria generală.

Forul suprem în biserica ref. ev. este sinodul general, sau congresul bisericesc. Acest sinod se ține tot la 10 ani odată, dar în caz de necesitate se țin și în mod extraordinar. Membrii sunt parte naturali, parte aleși. Cei din urmă se aleg pe un period de 10 ani. În total numărul membrilor din acest sinod e de 116 dintre cari 20 membri naturali și anume 5 episcopi și 5 curatori diecesani, din fiecare dieceză, apoi câte un reprezentant al școalelor superioare și câte unul al școalelor medii. Membrii ceilalți 96 vin aleși din toate diecesele, în proporție după mărimea diecezei, în sinoadele diecesane, jumătate din cler, cealaltă parte din mireni. Sinodul general își alege din sinul său, respective dintre episcopi și curatori doi președinți, cari conduc ședințele. Sinodul însuși își poate amâna ședințele pe un timp mai scurt sau mai lung, și se poate disolva înainte de încheierea periodului de 10 ani. Agendele sinodului ge-

neral sunt: modificarea constituției examinarea dogmelor bisericesti, împărțirea dieceselor, stabilirea serviciului divin, a sărbătorilor, stabilirea normelor de disciplină, modalitățile de calificare pentru preoți și învățători, etc.

(Va urma.)

Apărarea „poporanismului“.

(Fine)

Mă uimesc dar cu această parte a criticii d-tale, deși nu mă pot uni cu aplicările ce le faci, și d. ex. mă deosebesc de d-ta în aprecierea poeziilor lui Octavian Goga. Las însă la o parte deslușirea acestei deosebiri, fiindcă Academia și-a arătat acum trei ani părerea despre primele poezii ale lui Goga, acordându-le unul din premiile ei mai însemnate pe temeiul unui raport, care cercetează cu deamănuntul meritul literar al noului poet de peste Carpați.

Dar mai sunt rezerve de făcut și în privința celor zise de d-ta despre Creangă, Popovici Bănățeanul și dl Slavici. Ai introdus însuși deosebirea între acești trei autori, la cari recunoști „mirajul“ și în tre autorii, pe cari îi crezi vinovați de „poporanismul“ în înțelesul defavorabil celui din acestui cuvânt. Însă atunci e greu de priceput, pentru ce ai pus pe cei trei autori în rubrica poporanismului? Căci nu faptul, că figurile descrise de Creangă, Slavici și Popovici Bănățeanul sunt mai ou seamă țărani, preoți dela sate și meseriași, îi face să intre în acea rubrică.

Critica d-tale, că în novelele d-lor Slavici și Popovici, în deosebire de povestirile lui Creangă, figurile nu au aparență de realitate, ci sunt „anemice și nefirești“ sau — cum zici d-ta — „nu sunt de carne, ci de carton“, s'ar putea aplica tot așa de bine la multe novele din viața societății înalte; căci o asemenea observare se referă la o temă generală a cercetărilor literare, iar nu numai la înfățișarea figurilor luate din popor.

Însă critica nu o cred îndreptățită, și modul cum deslegi d-ta „enigma“ descrierii acelor figuri „anemice și nefirești“ prin faptul, că dl Slavici și Popovici Bănățeanul ar fi crescuți în licee și universități germane și ar împodobi flăcăii din satul lor de naștere cu romantismul cântărilor din Viena, îmi pare lipsit de temei.

Nu e lucru ușor (am recunoscut-o dela început) a argumenta în materie estetică. Voi încerca totuși să-mi susțin părerea, că multe din novelele lui Slavici, ca și novelele lui Popovici din viața meseriașilor, sunt creațiuni cu adevărată deplină aparență a realității, în care se încheagă arta adevărată.

Că nu poate fi vorba de nefireasca atribuire a unui romantism escotic la figurile poporului românesc, rezultă din analogă înzestrare a sâtenilor cu simțăminte cele mai înalte și delicate toamă în schițele, novelele și romanele țărănești din acele literaturi occidentale, unde introducerea unei culturi străine la elementele autohtone este exclusă. Absolut aceeași notă vibrează în „Petite Fadette“ în „François le Champi“, în „Mare au Diable“, de George Sand, figurile de pe țărmurile Rhinului descrise de Auerbach, în țăranii lui

din Viena¹⁾ îl auzim ridicându-și glasul pentru a pretinde drepturi pe sama bisericii și a școalei sale confesionale. Astfel, în punctul al IX-lea al *Memoriului*, care-l așterne la tronul împărațesc în anul 1849 și 1850,²⁾ Șaguna, între altele, scria:

„Maiestate Preainaltă! Biserica noastră predică principii tot atât de curate, ca ori-care din celelalte; biserica și școala noastră cresc M. Tale credincioși buni și supuși, statului cetățeni harnici și de omenie.... Și acești fii jelesc căci biserica lor se bucură de mai puține drepturi, decât toate celelalte biserici din țară. Suntem foarte mahniti, dar ne încredem în Dumnezeu, care ne-a condus biserica noastră până astăzi și căutăm cu deplină încredere în sus la Maiestatea Ta, preabunul nostru părinte: pentru că Maiestatea Ta ești drept, iar biserica greco-orientală din Ardeal cere numai dreptate!“

Tot în cursul anului 1849 o deputațiune de fruntași români, condusă de protopopul Popasu, așterne la ministerul țării o rugare, în care cerea despărțirea ierarhică de biserica Sârbească, zicând:

— „Noi ne rugăm pentru o administrație națională, de sine stătătoare în privința politică și bisericască, și pentru alegerea unui cap bisericesc de sine stătător, întărit de Maiestatea Sa, căruia să i se subordoneze toți ceilalți episcopi naționali.“³⁾

¹⁾ Cf. Verhandlungen des oestr. verstärkten Reichsrathes. Wien, 1860.

²⁾ În anul următor 1851 memoriul acesta apare și nemțește sub titlul: *Denkschrift dem k. k. Ministerium für Cultus u. Unterricht überreicht*.

³⁾ Cf. *Memorialul* arhiiep. și metrop. Șaguna p. 315 și urm. și: *Die Rumänen der oestr. Monarchie* III. p. 5.

Stăruințele de natura aceasta determină aproape toate lucrurile, care le-a săvârșit Șaguna pe câmpul politic-bisericesc.

Dintr'ânsele purcede și activitatea sa literară-politică care o alcătuiesc: broșuri ocazionale, articole polemice și apologetice, în care-și preciză scopul acțiunilor sale politice, memorande, vorbiri, circulare și o samă de scrisori, schimbate cu bărbații de stat ai Ungariei și cu căpeteniile regimului militar austriac.

Astfel, afară de memoriul amintit mai sus, tot în anul 1849, Șaguna scoate la lumină vestita sa broșură intitulată: *Promemoriu despre dreptul istoric al autonomiei bisericii naționale, Sibiu, 1849*.

În acelaș an, acest Promemoriu, iese și în traducere nemțească, în editura Klopfsen. & Eurich din Viena, iar în anul următor, sub titlul: *Anhang zu der Promemoria über das historische Recht der nationalen Kirchen — Autonomie der Rumänen morgen — länd. Kirche. Hermannstadt 1850* — apare cu adaos, mai voluminos decât însăși broșura originală, tradus, și acesta tot cu scopul de a străbate în cercurile politice din capitala imperiului.

În broșura aceasta, care a ajuns și a doua edițiune, Șaguna cere restaurarea vechii metropolii române ortodoxe sulevând baza ei de drept istoric. Susține adică, cunoscuta dogmă istorică privitoare la fosta metropolie română din Alba-Iulia, existentă și organizată încă din veacul al XV-lea, cu trei episcopi sufragane. Arată cum metropolitul se alegea din partea preoților, întrunite în sobor, și se chirotonia sau la patriarhia din Constantinopol sau la mitropolia Ungro-Vlahiei din Târgoviște. Și întemeiat pe anumite iz-

voare istorice¹⁾ spune, că aceste episcopi sufragane au fost desființate pe vremea principilor calvini ai Ardealului, când vlădicii românilor au fost subordonați superintendentului bisericii reformate²⁾, iar metropolia din Bălgrad a încetat deodată cu trecerea unei părți a credincioșilor ei la unirea cu biserica romano-catolică, întâmplată la anul 1700.

Epoca de durere și umilire, care a urmat pentru credincioșii rămași în legea strămoșască, după actul unirii, Șaguna o zugrăvește apoi în colorile cele mai mohorâte.³⁾ Rămași fără căpetenie și fără organizațiune bisericască, expuși disprețului și persecuțiunii din partea confesiunilor bogate și privilegiate, românii ortodoxi trăiesc ca o turmă răsărită până la anul 1783, când un ordin politic îi pune supt jurisdicțiunea metropoliei din Carloviț, această soră în credință, care, supt seutul privilegiilor națiunii ilirice, se estinsese până spre Murăș având episcopi chiar pe teritoriile banatice locuite de Români. Asociațiunea aceasta, în cele bisericesti, a Românilor cu Sârbii, deși în esență, contrară canoanelor orientale, zice Șaguna, a fost normată dintru început în mod special S'au luat măsurile necesare pentru susținerea nevătămată a preceptelor dogmatice prin canonizarea unui catechism ortodox și pentru conducerea școalelor confesionale prin aprobarea de cărți didactice pentru fiecare națiune în limba sa proprie.⁴⁾

(Va urma.)

¹⁾ Dovezile istorice, de cari aveți trebuință, Șaguna le-a cules mai cu samă din: *Istoria bisericească a lui Lesviocaz*, București, 1845, *Fortsetzung der allgem. Weltgeschichte*, de F. Engel, Wien 1786; *Cronica metropoliei din Valachia și Colegiuena legilor Ardealului*. Cf. și T. Cipariu: *Acte și fragmente*. Blaj, 1855, XII.

²⁾ V. Szilgyi S. Erdélyországtörténete II. p. 426, și urm.

³⁾ Despre unire mai pe larg: Dr. I. Crișan, *Beitrag zur Geschichte der kirchlichen Union der Rumänen in Siebenbürgen*, Hermannstadt, 1882.

⁴⁾ Cf. *Memorialul act. sob. bis. Ardelene* p. 133

Ganghofer din munții Tirolului și chiar în vegabozii lui Bret Harde din California.

De unde vine această identitate a aspirațiilor ideale în mijlocul unor realități materiale așa deosebite? Din convingerea inutilă a marilor scriitori, că în eșecul poporului — fie ori cât de lipsit de cultură cărțurărească, ba uneori își vine să zică tocmai fiindcă e lipsit de ea — germinează și poate prinde rădăcini dezvoltarea celor mai curate și alese simțăminte omenești. Precum se găsește în popor o amănăciune, tot așa se poate găsi o mare decență și cea mai surprinzătoare sfială în legătura dintre sex.

Căci nu numai pe calea gândirilor abstracte îngrămădite în felurite desene, poate ajunge omul să-și dea oare seamă de tainele vieții, ci și pe calea instinctivă a simțământului.

Romantismul cărțurarilor din Viena? Dar de ce fel de cărțurar, de la care romantism au eșit versurile noastre populare:

Dacă vrei dragoste-aprinsă,
Adu-mi gură neatinată
Și o inimă fecioară
Ca apa dela isvoară?

Și se poate o mai înaltă, o mai curată expresie de iubire? Dar în altă poezie:

Dute 'n cale-ți, mergi cu bine
Fără te gândi la mine,
Că e lumea 'ncăpătoare
Pentru-o pasăre și-o floare!

Din ce tratat de Etică socială a învâțat țărânul anonim să fie mulțumit cu soarta ce-i este hărăzită?

Fără indiciile complicațiilor sufletești ale societății înalte sunt o problemă din ce în ce mai interesantă în proporție cu creșterea culturii, și ele își vor afla în sfârșit firească în literatură noastră. Dar aceasta nu ne poate face să uităm, că simplitatea țărănească nu esclude frumusețea lirică, precum nu esclude energia epică, nici chiar conflictul dramatic.

Când văd asemenea deosebiri de judecată literară între noi, îmi vine să repet vechiă observare făcută într-un articol despre „poetii și criticii”, că tocmai poezii sunt mai puțin chemați să aprecieze poezia altora. Ei sunt prea pătrunși de felul lor de a pricepe lumea și prea refractari de felul altora de a pricepe.

Menirea d-tale, iubite colega, care ești însuși unul din cei mai recunoscuți poeți ai generației de astăzi, este de a ne înzestra literatura cu creațiunile proprii d-tale imaginației. Iară crezul mult mai modest de a primi și de a preia creațiunile poezilor, lasă-ni-l nouă, publicului cititor, care putem îmbrățișa cu aceeași recunoștință cele mai felurite individualități artistice, numai cu condiție ca să fie în adevăr inspirate de simțământul curat al frumosului.

Și fiindcă în multe din poeziile și poveștile cu care ne-ai sporit cosmosul literar, d-ta ai fost în adevăr inspirat de cel mai înalt simțământ al frumosului, fii cu această parte a operei d-tale bine venit în mijlocul Academiei Române!

NOUTĂȚI.

Maiestatea Sa Monarhul nostru nu va veni la Budapesta, cum afirmă ziarele d'acolo. Din Viena se anunță, că Maiestatea Sa va pleca, pe la sfârșitul lui Iunie, la Ischl.

Monument Maiestății Sale. Primarul din Sereievo, Kulovici, a luat inițiativa d'a se ridica un monument în Sereievo Maiestății Sale Monarhului Iosif, apărătorului păcii.

Deputați sinodali în dieceza Caransebeșului s-au mai proclamat aleși domni G. Szerb și Dr. D. Cioloca la Jebel.

I. P. S. Sa Metropolitul Primat al României, Atanasie Mironescu, a obținut prin decret regal un concediu de trei luni și a plecat luni dimineața din București cu trenul în Evție, unde și va petrece concediul.

În jurul unui mormânt. Sub titlul acesta scrie „Tribuna” în numărul de Mercuri următoarele: „De câteva luni „Unirea” din Blaj nu se mai poate odihni de — Șaguna. Cele mai triviale insulte se învârtesc peste mormântul aceleia, care toată viața și-a închinat-o bisericii și neamului său. Până acum am tăcut, am închis ochii. Credeam, că infatigabili noștri colegi se vor desmeteci cu vremea din catiga lor oarbă și urată. Dar în numărul său de ieri (Duminec) „Unirea” chiamă și pe Moldovan Gergey (și pe Bozgan Floris) în ajutor, pentru a dovedi, că Șaguna ar fi fost un „maghiaron” care se poate de mare, un ce foarte regretabil”. Suntem adânc scârbiți de aceste insulte ce se aduc amintirii celui mai mare arhieru al bisericii noastre și nu găsim cuvinte pentru a înfiera această pângărire ce i se face sub masca adevărului istoric. Motivul ei adevărat să o spunem, nu este dragostea adevărului, ci un sentiment de totuși străin de aceasta, cel mai îngust și josnic confesionalism, un motiv pe care „Unirea” știe să-l înfieri cu atâta indignare, când crede a-l descoperi la alții”.

Domnul Ioniu cav. de Poșcaru a fost numit din partea Maiestății Sale consul general clasa II și a fost încredințat cu conducerea consulatului general din Moscova. Până aci se afla în Alexandria.

Aniversarea luptei dela Poltava. În Iulie se împlinește două sute de ani dela sângeroasa luptă, în care Petru cel mare, mai înainte bătut și respins de Carol XII, regele Svediei, a reușit să-i dea revanșă la Poltava, și să înfrângă pe marele căpitan al vremii sale, distrugând supremația politică a Svediei. Invingerea câștigată de Petru cel mare a fost pentru vâstul imperiu al Rusiei de cea mai mare însemnătate. Pentru sărbătorirea acestei aniversări se fac mari pregătiri.

Achitat. Senatul de acuză dela tribunalul din Oradea mare, luând în desbatere procesul pentru publicarea unei telegramme și a unui raport despre o adunare din Bacău, a pronunțat casarea urmăririi și a achitat pe dl. Const. Savu, redactorul responsabil la „Tribuna”. Apărător a fost avocatul din Oradea mare, dl. Dr. Aurel Lazar.

Serbare militară în Sibiu. Astăzi Vineri, în 18 Iunie, serbezii regimentul de infanterie nr. 2 împărțit Alexandru al Rusiei amintirea glorioasei lupte dela Kolîn în 1757, la care a luat parte regimentul, și în care armata austriacă sub conducerea generalului Daun a învins pe marele Frideric II. Serbarea e împreună cu serviciu divin în biserică. Garnisoanei și în cea română-catolică. La amezzi e masă festivă, iar după amezzi muzica regimentul cântă în curtea dela casarmă.

Un viteaz din tufă. Redactorul responsabil dela organul săsesc din Sibiu „S. D. T.” primește o scrisoare pseudonimă, în care pentru o știre privitoare la dna Ana Vlad i se pune în vedere, nici mai mult, nici mai puțin, decât moartea de martir, dacă nu se va „cumiți” în ale patriotismului.

Andrei Achim, conducătorul „partidului țărănesc”, cum au scris unele ziare, a dispărut din Bichiș-ciaba, ca să amâne intrarea sa în închisoarea, la care a fost osândit. Acum însă conducătorul partidului țărănesc declară dela Băile Eroulone, unde se află, că n'a fugit de pedeapsă, și că nu se teme de temniță, pentru că temnița este un templu al socialiștilor.

Lăcustele s-au ivit în Bulgaria în mai multe locuri. Sătenii, ajutați de trupe militare și de școlari, au început să stărpească lacomele insecte.

La Valenii de Munte. În vacanțele de vară se vor ține și în anul acesta cursuri gratuite la Valenii de Munte. Cursurile acestora, organizate de dl. N. Iorga, neobositul profesor universitar, sunt menite și pentru românii din țara noastră, doritori d'a cunoaște o cultură curată națională.

Congresul studențimii. Gazetele din Budapesta au adus știrea, că ministrul de culte și instr. publică, contele Apponyi, ar fi dat un ordin ministerial, după care studenții din Ungaria, dacă vor lua parte la congresul studențimii române din Iași, vor fi eliminați din toate școlile, de ori ce categorie și de ori ce confesiune, din țara aceasta întreagă. — Știrea ziarelor ungurești, că elevii dela liceele române din Brașov și din Blaj și-ar fi anunțat participarea la congres, este luată din vânt și n'are trebuință de a fi desmințită.

Un complot s'a făcut în contra principelui Nichita al Muntenegrului. Au fost arestate în diferite părți din Muntenegru mai multe persoane bănuite, între cari și un fost comandant cu numele Vukinici.

Dr. Teodor T. Burada, cunoscutul etnograf, s'a reîntors în zilele trecute la Iași. Însărcinat de comitetul pentru clădirea unei biserici române ortodoxe în Ierusalim, dl. Burada a căutat și a ales locul, pe care să se zidească biserica românească și pe care se află și o clădire pentru a servi drept casă de adăpost închinătorilor. S'a cerut și guvernului român să vie în ajutor pentru cumpărarea locului și a casei în Ierusalim.

Comemorarea lui Eminescu. Comitetul de organizare din Galați al comemorării poetului Eminescu a trimis un apel către comitetele ce aranjază sărbătoriri, invitându-le ca toate să fixeze ziua de Duminecă, 14/27 Iunie, ca zi de sărbătoare pentru Eminescu.

Din Petersburg se vestește, că au fost descoperite două fabrici secrete de arme. Număroase persoane sunt arestate. — Despre duma se știe, că și-a încheiat ședințele, și nu va mai fi convocată până în Octombrie.

Holera în Olanda. Vine o știre dela Haga, vestind că în o localitate din nordul țării s-au constatat trei cazuri de holera.

Expoziție în Suedia. În luna aceasta s'a deschis la Stockholm, în parcul regal, expoziția de artă decorativă și industrială. Expoziția cuprinde cam 70 de camere mobilate pentru diferitele clase de oameni, mobile de model, gospodării sătești și de lucrători, întocmite ieftin și igienic.

Lui Lamarck, celebrului naturalist francez, născut în 1744 și mort la Paris în 1829, i s'a ridicat acum un monument în grădina botanică din Paris. Lamarck a fost premergătorul lui Darwin. La desvălirea monumentului a participat președintele republicii Fallières, număroși reprezentanți din țară și străinătate, între cari și delegați din Viena și Budapesta.

Concert în Gherla. Reuniunea gr. cat. de cântări din Gherla invită la concertul cel va aranja la 27 Iunie st. n. 1909 în sala cea mare dela hotelul „Coroana” din Gherla. Începutul la orele 7 și jum. seara. Solviri peste taxa de intrare se primesc cu mulțumită și se vor publica în ziare. Venitul curat este destinat pentru scop filantropic.

E interesant anuțul de noroc al lui S. Hackicher senr. Hamburg, din numărul acesta al foii noastre. Această casă și-a câștigat un renume bun prin solvirea promptă și discretă a sumelor câștigate, atât aici, cât și în împrejurime, înoc pe oricine îl facem atente asupra anuțului de pe pagina a patra a acestui ziar.

Săpun eftin e numai unul bun și curat. Cel mai bun e „Săpunul Schicht” de aceea e și cel mai eftin. În timpurile acestea de sumpete femeile trebuie să se îngrajească de săpun eftin și bun altcum întrebunțes în cantitate dublă și își ruinează albiturile. O săpuneală cu „Săpunul Schicht” înlocuiește două săpunuri cu săpun obicinuit. Curățenia „Săpunului Schicht” se garantează cu 25.000 coroane. Veritabil numai cu numele „Schicht”.

Cărți și reviste.

Cum se căutau moșile în Moldova la începutul veacului XIX., de R. Rosetti, ed. Ac. Rom., Buc. 1909. 135 p. Prețul 1 leu 50 bani.

„Luceafărul” Nr. 12, a apărut cu următorul sumar: I. Agârbiceanu: Nica. I. Bura: Din popor (poezie). Octavian Goga: Graiul apelor: La mal, de profundis (poezie). X: Unui poet, diplomat și proprietar de vii (poezie). I. L. Caragiale: Florea Voevod. Maria Cuntan: Ioana d'Aro (poezie). Simina Bran: Unei fete (poezie). I. Enescu: Sărisoare (poezie). Vasile Stoica: Catrene (poezie). C. Ardelean: Inginerul Baltă. E. Hodoș: Pagini străine: Ivan Turgheniev: Ceasul. Dări de seamă: D. Arghel: Fantazii (I. Duma). I. Slavici: Povești (E. Hodoș). Cronică: Recepțiunile dela Acaemia Română (T. C.). Vărmășii liter re. (II). (T. Codru). Numirilor. Eugen Voinescu. Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română din Ungaria. Școala Română. Reviste și ziare. Știri. — Poșta redacției. Ilustrațiuni: Prințul Nicolae al României. I. I. Scherrer, Jeanne d'Arc. Copil din Petroșeni. Port din Uioara. Interiorul unei case țărănești din Poiana Sibiului. Fanfara țărănilor din comuna Buduș (comit Bistrița-Năsăud).

Garantie pentru curățenie
30.000 coroane.

În bucătărie și în casă

se curăță tot ce în general se poate curăți și spăla, numai cu

Săpunul Hirsch alui Schicht

El este rezultatul unui studiu de zeci de ani bine îngrijit și conștiințos. El posedă o extraordinară putere de spălat și e curat și liber de orice alte mestecături stricicioase, ceace se garantează. De aceea se poate folosi fără grije la orice scop de curățenie, și acolo se poate folosi unde săpunul obicinuit abizece sau unde trebuie o deosebită grije.

[142] 6-8

Un maghiar să bea numai apă minerală ungară.

Societatea pe acții pentru
exploatarea și exportul de

ape minerale ungare

Budapest, V.,
Báthory-utoza 5,

aduce în circulație numai apă minerală, naturală ungară.

Prețul unei litre cu schimbul sticlei:

Boldizsár de Borsec, contra suferințelor cronice destomah
Borsec, fântâna principală, contra gichtului
Kossuth de Borsec, contra anemiei
Matild de Bodok, apă acra alcaică
Baross, contra suferinței de rărunchi

Borhegyi, pentru întărirea urinei
Boholt, apă răcoritoare
Előpatak, contra gâlbănărei
Maria de Rakosul de sus, contra catarului de gât
Hargitaligeti, beaură răcoritoare

Horgász, producător de apetit
Kászón fântâna principală (Salutaris) cu iod și lithium
Repáti, apă acra
Selters sâcun, contra suferinței cronice de stomah
Stoika, contra boalei de rinichi

Intrebați medicul D-Voastră și veți auzi, că rezultatul vindecător

al apei naturale minerale

și plăcutul ei gust nu e de comparat cu alte ape gazoase artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare se pot înlocui toate apele vindecătoare din străinătate.

(60) 22-31

Depozite la: I. B. Misselbacher și L. Fuchs în Sibiu.

Nr. 289/1909 of. ppresb. [180] 1-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Plopiș, devenită vacantă prin alegerea parohului Alexandru Ciocăș de capelan în Cărbunar, prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru congruș.

Concurenții vor înainta cererile, înscrise conform prescrierilor legii, subsemnatului oficiu în termiaul anunțat. În acest timp conform dispozițiilor regulamentare se pot prezenta în parohie pentru de a cânta în biserică ori a celebra și cuvânta.

Lăpușul unguresc, 30 Maiu, 1909.

Oficiul protopopesc al tractului gr.-or. român Cetatea de piatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Duma
protopop.

Conservarea unui**stomach sănătos**

consistă mai cu seamă în ținerea, înaintarea și regularea misturei și a delăturărilor incuierilor neplăcute. Un mijloc cercat și pregătit din materiile cele mai bune și mai cu efect, producător de apetit și mistuire, care delătură cunoscutele urmări ale necumpletului, d. e. arsuri în stomach, umflături, formarea de acid peste măsură și junghiuire durerose, e Balsamul pentru stomach alui Dr. Rosa din farmacia lui B. Fragner în Praga.

Atențiune! Toate părțile embaloiei poartă marca legală de apărare.

Depot general: Farmacia lui

B. FRAGNER, furnisor c. și r.
„La vulturul negru”, Praga, Kleinseite 203, Zilnic exp. postale. Colțul străzii Neruda. O sticlă întreagă 2 Cor., o jum. sticlă 1 Cor. Se expediază franco în toate părțile monarhiei Austro-Ungare, contra trimerii prin ramburs 4 Cor. 1-50 o sticlă mică, 4 Cor. 2-80 o sticlă mare, 4 Cor. 4-70 2 sticle mari, 4 Cor. 8-4 sticle mari, 4 Cor. 22-14 sticle mari.

Depozite în farmaciile Austro-Ungariei și la I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farmaciști [344] 13-20 în Budapesta.

Frumseța

Dorința cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, și spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, își spoeste obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceea ce în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumusețască, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat și de o îngrijire deosebită, până ce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu crema lui Margit (cu deosebire în Franța și Germania) a îmbărbătat pe mulți oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor necurătențiilor de piele, cum sunt pistruiele, petele de ficat, sgrăbunțele etc. Se înțelege, aceasta nimănui nu i-a reușit, căci secretul producției Cremei-Margit îl cunoaște exclusiv numai inventatorul și fabricantul, care și păzește acest secret, prin aceea că tot singur pregătește acest preparat. Se vede dar că Crema-Margit rămâne deapănura aceiași; pregătirea ei e conștientioasă, din care cauză și efectul ei e repede și sigur. Admoniem deci damele, a-și spoi obrazul cu fel și fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat și de medici renumiți din Anglia, Franța și America, ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios și bun pentru susținerea frumseței. Acest renumit mijloc de frumseță e Crema-Margit a lui Földes, care deja după o întrebuințare de 3-4 zile schimbă pe deplin pielea feței, pistruiele, petele de ficat, sgrăbunțele, roșata de față și mâni le depărtează, iar feței îi imprumută frumseță ideală, improspătare și tineretă. Pe lângă toate acestea Crema-Margit e cu totul nestricăcioasă. O dosă costă 1 cor. Săpunul-Margit 70 fileri. Pudra Margit (albă, roz, și crème) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite și separat. Crema-Margit a lui Földes se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului Clemens v. Földes, farmacist în Arad.

Depozit central în Sibiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummel, Pissel & Schmidt; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighișoara: A. W. Lingner; în Mediaș: Ioșif Obert.

[109] 5-8

Nr. 24/1909.

[179] 1-3

Publicare de licitație.

Zidirea bisericești din filia Popesci să va da în întreprindere **Duminecă în 14/27 Iunie a. c.** la 11 oare a. m. la fața locului pe cale de licitație minuentă.

Prețul strigării e statorit în suma de 10.000 cor. și reflectanții au să depună înainte de licitație ca vadiu 1000 cor. în numărul sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese să pot vedea la oficiul parohial gr. ort. rom. din Chergheș (Kerges) tractul Devei.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a da întreprinderea la celce va oferi mai bune garanții fără privire la suma oferită.

Popesci, la 31 Maiu 1909 c. v.

Alexandru Petreu Nogița George
par. și preș al com. par. episcop I.

Nogicza Iordan
episcop II.

Copii și oamenii cari**TUȘESC**

prescriu medicii cu rezultat sigur

THYMOMEL SCILLAE

un mijloc ce delătură flegma, alină și liniștește tusa convulsivă ușurează răsuflarea. Sute de medici și au dat deja bune păreri despre surprinzătorul efect al Thymomel Scillae-i la tusa măgărească și a altor specii de tusa convulsivă.

Rog întrebați medicul Dtr.

1 Sticlă Cor. 2-20, franco contra trimiterii prin mandat postal 4 Cor. 2-90. 3 Sticle 4 Cor. 7-10, 10 Sticle 4 Cor. 20-10.

Fabricare și depot general:
FARMACIA LUI B. FRAGNER
furnisor c. și r.

Praga III. Nr. 203 și la I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farmaciști în Budapesta.

Atenție la numele Preparatului, fabricantului și a Marcei de apărare.

[345] 20-20

Căștigul cel mai mare ev.
600,000 M.

Anunț de noroc!

Căștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 23 Iunie.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg marelui loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebuie câștigate!

Căștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Cășt. principale a
Mărci 560,000	Mărci 300,000
" 550,000	" 200,000
" 540,000	" 100,000
" 530,000	" 60,000
" 520,000	" 50,000
" 515,000	" 45,000
" 510,000	" 40,000
" 505,000	" 30,000
" 503,000	" 20,000
" 502,000	" 15,000
" 501,000	" 10,000

s. a. m. d.

În total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 căștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebuie să câștige.

Căștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficiilor al losurilor cl. I. sunt:

Los între g.	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3-50)	M. 150 (K 1-75)

Planul oficiilor de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a căștigurilor, le trimite la cerere înainte gratis și franco.

Fiecare participant primește după tragere lista oficiilor de tragere.

Căștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

23 Iunie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl. Samuel Heckscher senr Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los între g. a M. 6- (K 7-50)
" de jum. a M. 3- (K 3-50)
" un sfert de los a M. 1-50 (K 1-75)

Adresa:

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs

Ce nu corespunde a se șterge.

(113) 16-16

Muschong, Baia Buziaș.**Phönix de Buziaș**

vindecă și improspătează. Ajută admirabil la boale de rărunchi și beșica udului, la catarurile cronice de rărunchi, la formări de piatră urinală și la boalele cataralice ale organelor pentru aer și a organelor de separare. Recomandată de medici. Deposit general în Sibiu la firma **Carol Albrecht.**

(117) 9-12

Baia de cură**Előpatak**

are efect deosebit contra suferințelor de stomach, rărunchi, beșica udului, matrice, boale de ficat, splină, gicht și reumatism precum și contra tuturor acelor boale cari se nasc din nervositate.

Cura ce are a se urma cu renumita apă vindecătoare de Előpatak, după sfatul medical, împreună cu mijloacele de vindecă corăspunzătoare, aflătoare aci, (băi calde și răci, tratament cu cură de apă, masaje, gimnastică șvediană, mod de trai dietet.) dau un rezultat extraordinar de favorabil.

Saison de scaldă: din 15 Maiu până în 15 Sept.

Stațiune de cale ferată: Földvár și Seps-Szent-György cu circulație eficientă și continuă de trăsuri, cuartir, întreținere, estine și elegante. În perioada primă și a doua a sezonului (15 Maiu până în 15 Iunie și 20 August până la 15 Septembrie) e a se solvi jumătatea taxelor pentru cură și muzică, cuartir cu 50%, întreținerea considerabil mai eficientă.

Apa minerală Előpatak, care între apele acid carbonice aere alcaloidice cu fier ocupă locul prim, se poate folosi și ca mijloc vindecător de casă și e foarte iubită ca beutură recreatoare și plăcută, atât curată cât și mestecată cu vin. În patrie și în afară se consumă anual mai mult ca un milion sticle.

Se expediază din: Előpatak, totuși se poate căpăta în cele mai multe orașe și case mari de comerț.

(162) 4-6

Cu prospecte serveste direcțiunea gratuit.

Putere enormă

ru are fiecare om, dar fiecare, care se simte în continuu slab, ostent și sleit, pe care-l dor membrele, care trăște fără curaj și energie, să folosească ocazia, de a face cunoștință cu o recunoscută metodă de vindecă, prin care poate să-și recâștige puterile sale trupesti și spirituale și sănătatea.

Cărticica despre „Moderna metodă electrică de vindecă”, dă desușuri exacte despre tratamentul nostru.

Dacă nu pute-ți să ne cercetați personal, adresați-Vă nouă în scris cu provocare la această gazetă și noi Vă vom trimite cu plăcere gratuit broșura noastră.

Int. ord. med. **ELECTRO-VITALIZER**
Budapest IV. Károlykört 2. Mezzanin 51

Ioan Szvetlik, Alsófehér-kút, scrie în 29 Decembrie 1908. M. Stim. Die Doctor! Imi pare bine că Vă pot comunica că răgăilele aere sunt cu totul delăturate. Eu sunt de un temperament foarte vesel și pofta de lucru m'a apucat iară. Mersul imi este mai ușor și mai elastic; cu un cuvânt mă simt în toată privință mult mai bine. Aparatul încă tot îl mai folosec, funcționează perfect.

Coupon pentru o carte gratuită.

Cărtă

Int. ord. med. **ELECTRO-VITALIZER**
Budapest, Károlykört 2. Mezzanin 51.

Rog trimiteți-mi opul pentru domni și dame:

Tratat despre electro-terapia modernă gratis și franco în plic închis.

Numele:

Adresa:

(172) 3-4

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măiestru croitor, Sibiu, Str. Cîsnădiei Nr. 30,

pentru că el le croiește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari!

[13] 14-52

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabrie

să recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(150) 49-52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate gratis.

